

URSZULA BOŃCZUK-DAWIDZIUK <https://orcid.org/0000-0001-7777-482X>

Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego

*Kształtowanie tożsamości.
25 lat Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego*

ABSTRACT

Building the identity of 25 years of Wrocław University Museum

2017 was the year of the 25th anniversary of Wrocław University Museum, which is located in the main baroque university building, managing the historic buildings connected to the activities of the Wrocław *alma mater*.

The Museum was founded on 6th August 1992 as the result of converting the Museum Collection Department of the Archives of the University of Wrocław into an independent administration unit. In the beginning, the Museum consisted of historic interior rooms open to the public, i.e. The Aula Leopoldina and the so-called Ceasar's Stairs, and since 1997 the Oratorium Marianum as well. In the following years, the Mathematical Tower was opened for visitors (in 2000), and in 2002 the permanent exhibition was placed in the Roman Longchamps de Bériér's Room. The breakthrough came along with the 200th anniversary of the University of Wrocław (2011), when the space of the permanent exhibition was extended by adding Stefan Banach's Room and the adjoining hall, while the third room called Under the Pillar was allotted for temporary exhibitions. All the rooms have been renovated and re-arranged. The new scenario takes into account the complex 300-year history of the University, from the Jesuit Academy Leopoldina founded in 1702, the era of Universitas Litterarum Wratislaviensis (1811–1911) and the Silesian University of Frederick Wilhelm (1911–1945), to the after-war period with special regard to the pioneer era (1945–1948) and the 'founding capital' from the Lviv scientists.

Keywords: Wrocław University Museum, Aula Leopoldina, Oratorium Marianum, Stephan Banach's Room, Silesian University of Frederick Wilhelm

Słowa kluczowe: Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego, Aula Leopoldina, Oratorium Marianum, Sala im. Stefana Banacha, Śląski Uniwersytet im. Fryderyka Wilhelma

II. 1. Ryszard Młynarski w 2008 roku. Fot. Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego

W 2017 roku przypadł jubileusz ćwierćwiecza istnienia Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego. Instytucja powstała 6 sierpnia 1992 roku w wyniku wyodrębnienia Oddziału Zbiorów Muzealnych ze struktur Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego¹. Inicjatorem tego aktu był pracownik Archiwum, a następnie pierwszy dyrektor Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego mgr Ryszard Młynarski (ur. 1950) (il. 1). Powstała placówka o profilu historycznym znalazła swoją siedzibę w barokowym gmachu uczelni przy placu Uniwersyteckim 1 i od tamtego czasu sprawuje opiekę nad zabytkami związanymi z działalnością wrocławskiej *alma mater*² (il. 1).

Początkowo Muzeum udostępniało do zwiedzania historyczne wnętrza, takie jak słynna barokowa Aula Leopoldina uchodząca za najlepiej zachowane na Śląsku świeckie wnętrza barokowe, a także prowadzące do niej reprezentacyjne schody cesarskie. Od 1997 roku otwarto dla zwiedzających zrekonstruowaną (po zniszczeniach wojennych) dawną kaplicę jezuicką zwaną Oratorium Marianum. Działalność wystawienniczą w tym okresie koncentrowano na wystawach planszowych prezentowanych na korytarzu pierwszego piętra gmachu głównego. W kolejnych latach udostępniono do zwiedzania Wieżę Matematyczną (w 2000 roku), która dysponuje tarasem z widokiem na miasto i dwoma

¹ Zarządzenie nr 28/1992 Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 6 sierpnia 1992 roku w sprawie utworzenia Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego.

² Obecnie Muzeum funkcjonuje na podstawie regulaminu organizacyjnego z 2007 roku (Uchwała nr 40/2007 Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego w sprawie uchwalenia regulaminu organizacyjnego Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego).

poziomami wystawienniczymi, na których odąd odbywały się wystawy zarówno planszowe, jak i obiektowe.

W 2002 roku z okazji jubileuszu 300-lecia istnienia uczelni wyższej we Wrocławiu przygotowano wystawę poświęconą jej dziejom począwszy od założenia w 1702 roku. Składała się z trzech działów: *Akademia Leopoldyńska 1702–1811*, *Uniwersytet prusko-niemiecki* i *Uniwersytet Wrocławski 1945–2002* uruchomionych w Sali im. Romana Longchamps de Bérrier i na obu poziomach Wieży Matematycznej. Oprócz najstarszych zachowanych zabytków związanych z Uniwersytetem, czyli bereł rektorskiego, wydziału teologii katolickiej i wydziału filozoficznego z 1702 roku, na wystawie znalazły się medale, grafiki i obrazy z pierwszej połowy XVIII wieku, a także instrumentarium astronomiczne (z XIV–XIX wieku). Główny nacisk w dziale drugim był położony na działalność naukową uniwersytetu w XIX wieku, którą pokazano na przykładzie zachowanych z tego czasu okazów przyrodniczych i kopii rzeźb antycznych. O dawnym życiu akademickim mówiły stroje rektorskie i pamiątki po korporacjach, czyli popularnych około 1900 roku organizacjach studenckich działających na uniwersytetach. W dziale trzecim wystawy wykorzystano zachowane dokumenty i fotografie³.

Po zakończeniu wystawy jubileuszowej w Sali im. Romana Longchamps de Bérrier uruchomiono wystawę stałą pokazującą historię, strukturę organizacyjną i kierunki badawcze Uniwersytetu Wrocławskiego. W kolejnych latach zbiory starano się powiększać w wyniku zakupów i darów, a Muzeum zajęło się organizacją wystaw czasowych, wśród których największym zainteresowaniem cieszyła się wystawa poświęcona ekslibrisowi z około 1900 roku⁴. Nawiązano też współpracę z instytucjami w kraju i za granicą, co dało wymierny skutek w postaci wystaw planszowych przygotowanych przez Muzeum i prezentowanych w przestrzeni miejskiej Wrocławia i w instytucjach partnerskich, nie tylko w Polsce. W tym zakresie największy oddźwięk miała wystawa planszowa „300 lat Uniwersytetu Wrocławskiego”, która była prezentowana w 2002 roku kolejno w Hali Ludowej (obecnie Hala Stulecia) we Wrocławiu, centrum konferencyjnym UNESCO w Paryżu (Francja), centrum handlowym Galeria Dominikańska we Wrocławiu, Oratorium Marianum, Hotelu Tumskim we Wrocławiu, Ośrodku Krokus w Karpaczu; w 2003 roku w Muzeum Ziemi Lubińskiej w Lubinie, w pałacu w Łomnicy koło Jeleniej Góry i w Liceum Ogólnokształcącym w Złotorzy; w 2005 roku w Auli Nowej Uniwersytetu w Heidelbergu, a w 2006 roku w Bibliotece Uniwersyteckiej w Bochum i na Państwowym Uniwersytecie Pedagogicznym w Tomsu⁵.

1 kwietnia 2005 roku został utworzony Oddział Muzeum „Dom Archeologów”⁶ z siedzibą na terenie kampusu Wydziału Nauk Społecznych przy ulicy Koszarowej 3, gdzie

³ M. Kowalińska, R. Młynarski, *Przewodnik po wystawie [w:] 300 lat Uniwersytetu Wrocławskiego 1702–2002 z kart historii uczelni. Informator*, red. R. Młynarski, Wrocław 2002, s. 71–80.

⁴ *Arcydziela ekslibrisu europejskiego końca XIX i początku XX wieku w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu*, red. A. Kubicz, R. Młynarski, Wrocław 2006.

⁵ Historia Muzeum nie była dotąd publikowana. Jej przebieg można prześledzić na podstawie sprawozdań z działalności Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego. Za konsultację dziejów instytucji i uzupełnienie wiadomości dziękuję pani mgr Marii Kowalińskiej, zatrudnionej w Muzeum od 1997 roku.

⁶ Zarządzenie nr 29/2005 Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 22 marca 2005 roku w sprawie zmian organizacyjnych w Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego.

jest prezentowana wystawa stała „Zaopatrzenie w wodę w pradziejach i średniowieczu”, a także wystawy czasowe. Oddział gromadzi zabytki przekazane przez Instytut Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego z badań wykopaliskowych. Zajmuje się działalnością dydaktyczną (zajęcia ze studentami), wystawienniczą (wystawy czasowe) i popularyzatorską (m.in. podczas Dolnośląskiego Festiwalu Nauki). „Dom Archeologów” funkcjonuje w ramach Instytutu Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego, a dyrektor Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego pełni nadzór merytoryczny nad Oddziałem.

W 2010 roku Dyrektorem Muzeum został prof. dr hab., dr h.c. Jan Harasimowicz (ur. 1950), który sformułował nową koncepcję Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego i którego staraniem powiększono przestrzeń wystawy stałej o Salę im. Stefana Banacha i prowadzący do niej korytarz, a Salę pod Filarem przeznaczono na wystawy czasowe. Wszystkie sale muzealne poddano wówczas remontowi i zaaranżowano na nowo (il. II). W koncepcji nowego scenariusza starano się uwzględnić ponad 300-letnią historię uczelni, począwszy od założonej w 1702 roku Akademii Leopoldyńskiej, poprzez okres funkcjonowania Universitas litterarum Wratislaviensis (1811–1911) i Śląskiego Uniwersytetu imienia Fryderyka Wilhelma (1911–1945), aż po okres powojenny, ze szczególnym uwzględnieniem czasów pionierskich (1945–1948) i „kapitału założycielskiego” wniesionego przez uczonych lwowskich. Nowa stała ekspozycja pojawiła się w 2011 roku, a towarzyszyła jej wystawa czasowa z okazji jubileuszu 200-lecia utworzenia państwowego Uniwersytetu we Wrocławiu. Na tej drugiej pokazano dzieła sztuki antycznej, gotyckiej i barokowej pochodzące z dawnych kolekcji wrocławskiej *alma mater*, a obecnie przechowywane w innych instytucjach publicznych w Polsce, m.in. w muzeach narodowych we Wrocławiu i Warszawie⁷. Wystawie towarzyszył cykl wykładów, podczas których eksperci z danych dziedzin nauki omawiali jeden z prezentowanych na wystawie obiektów (il. III). Wykłady te zostały także opublikowane w zapoczątkowanej przy tej okazji przez Muzeum serii wydawniczej *Skarby Uniwersyteckich Kolekcji*⁸.

Realizując politykę propagowania wiedzy na temat historii uczelni poza jej murami, Muzeum przygotowało z okazji obchodzonego w roku 2011 jubileuszu także wystawę planszową (il. 2). Wystawa składająca się z 40 plansz w języku polskim i angielskim prezentowała historię uczelni w latach 1811–1945 i była pokazywana na wrocławskim Rynku, a następnie w Pałacu Kazimierzowskim w Warszawie. Jej wersję niemiecko-polską przygotowano z myślą o odbiorcach zachodnioeuropejskich, a potem zaprezentowano w Halle i Kolonii (w 2011 roku), a następnie w Siegen, Marburgu, Frankfurtie nad Odrą, Berlinie, Ratyzbonie i Wiedniu (w 2012 roku).

Z okazji uniwersyteckiego jubileuszu Muzeum zorganizowało w październiku 2011 roku międzynarodową konferencję, podczas której uczeni głównie polscy i niemieccy, a także austriaccy, czescy, norwescy, włoscy i brytyjscy ogłosili ponad 90 referatów w kilku sekcjach poświęconych kolejnym wydziałom i jednostkom międzywydziałowym uniwersytetu (il. IV). Publikacja materiałów konferencji ukazała się w jednym

---

⁷ Wystawa Jubileuszowa „Uniwersytet Wrocławski 1811–2011”. Przewodnik Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego, red. U. Bończuk-Dawidziuk, Wrocław 2011.

⁸ Wykłady towarzyszące wystawie jubileuszowej „Uniwersytet Wrocławski 1811–2011”, red. U. Bończuk-Dawidziuk, seria *Skarby Uniwersyteckich Kolekcji*, t. 1, Wrocław 2013.

II. 2. Wystawa „Uniwersytet Wrocławski 1811–2011” na Rynku wrocławskim, sierpień 2011 roku.
Fot. D. Hull

z tomów *Księgi jubileuszowej*, której redakcji podjął się prof. Harasimowicz we współpracy z pracownikami Muzeum⁹. W listopadzie 2011 roku Muzeum zorganizowało również międzynarodowe kolokwium „Między wiedzą a władzą. Uniwersytet wobec przekształceń państwa”, na które zaproszono wybitnych uczonych z Polski, Niemiec, Wielkiej Brytanii, Stanów Zjednoczonych, Izraela i Azerbejdżanu.

W kolejnych latach Muzeum organizowało wystawy czasowe w Sali pod Filarem, np. w latach 2012–2014 odbyła się wystawa „Nowy blask, dawny dźwięk” prezentująca przechowywane w kolekcji prywatnej zabytkowe instrumenty muzyczne z XVII–XIX wieku wykonane na Dolnym Śląsku. O życiu akademickim opowiadały ekspozycja „Strój i barwa akademicka” dotycząca współczesnego ceremoniału akademickiego (2014/2015), a także wystawa „Student żebrak, ale pan!... Żacy w dawnym Wrocławiu” poświęcona życiu studenckiemu we Wrocławiu około 1900 roku (2017/2018).

Równolegle Muzeum przygotowywało też wystawy planszowe prezentowane w holu przed Oratorium Marianum¹⁰, na korytarzu pierwszego piętra¹¹, na pierw-

⁹ *Księga Pamiątkowa Jubileuszu 200-lecia utworzenia Państwowego Uniwersytetu we Wrocławiu*, red. J. Harasimowicz, t. 4: *Uniwersytet Wrocławski w kulturze europejskiej XIX i XX wieku. Materiały Międzynarodowej Konferencji Naukowej, Wrocław 4–7 października 2011 r.*, red. J. Harasimowicz, Wrocław 2015.

¹⁰ Np. wystawa pt. „Jerzy Giedroyc i jego dzieło. Dorobek Biblioteki »Kultury« w dniach 20 sierpnia – 30 września 2015 roku.

¹¹ Np. wystawa fotogramów ks. prof. Ryszarda Knapińskiego pt. „Porta Fidei. Drzwi Płockie w Nowogrodzie Wielkim na Rusi” w dniach 14 stycznia–28 lutego 2013 roku.

II. 3. Wystawa „Profesorskie ulice”, ul. Kuźnicza we Wrocławiu, sierpień 2015 roku. Fot. J. Suleja

szym poziomie Wieży Matematycznej¹² oraz w przestrzeni publicznej¹³ (il. 3). W 2015 roku uruchomiono na drugim poziomie wystawienniczym Wieży wystawę poświęconą powojennym fizykom Uniwersytetu Wrocławskiego, na której pokazano m.in. mikroskopy fizyczne.

W ostatnich latach Uniwersytet Wrocławski podjął się renowacji najpiękniejszych wnętrz historycznych Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego. Dzięki wsparciu finansowemu ze strony Niemiecko-Polskiego Towarzystwa Uniwersytetu Wrocławskiego niemiecki malarz Christoph Wetzel (ur. 1947) odtworzył w latach 2013–2014 barokowe freski na sklepieniu Oratorium Marianum, a w 2015 roku rozpoczęła się wieloetapowa konserwacja Auli Leopoldyńskiej. Do tej pory wykonano wzmocnienie sklepienia (2015), konserwację podium (2016) i konserwację empory (2017).

¹² Np. wykonana na podstawie szklanych diapozytywów z kolekcji Uniwersytetu Wrocławskiego wystawa fotografów „W szklanych kadrach zatrzymane” w dniach 18 lipca–30 września 2014 roku; wystawa fotografii Wojciecha Małkowicza wykonanych w technice gumy pt. „Aeroscultura” w listopadzie–grudniu 2016 roku; wystawa „Verbum Domini Manet in Aeternum. Protestantkie budownictwo kościelne epoki nowożytnej w Europie” przygotowana na jubileusz 500-lecia Reformacji i otwarta 12 maja 2017 roku.

¹³ Np. wystawa „Profesorskie ulice” przy ul. Kuźniczej we Wrocławiu w dniach 14–28 sierpnia 2015 roku.

***

Utworzone 25 lat temu Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego było nową instytucją na mapie Wrocławia, wobec czego stanęło w obliczu kształtowania swojej tożsamości. O tym, jak trudne i czasochłonne okazało się to zadanie, świadczy historia tej placówki w ostatnim ćwierćwieczu. Aby zrozumieć ten proces, należy się cofnąć do czasów, gdy przy wrocławskiej *alma mater* istniało muzeum, ale w innej rzeczywistości politycznej, tzn. do czasów przedwojennych.

Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego powstało w mieście, które przed drugą wojną światową było niemieckie, a w 1945 roku doznało ogromnych zniszczeń w wyniku utworzenia u schyłku wojny twierdzy Wrocław (*Festung Breslau*). Zniszczenia wojenne objęły budynki należące przed wojną do uniwersytetu, w tym także barokowy gmach główny. Wyposażenie artystyczne i instrumentarium naukowe gromadzone od 1702 roku zostało w znacznej mierze zniszczone lub rozproszone. To, co ocalało, zabezpieczyła Grupa Naukowo-Kulturalna, która przybyła do Wrocławia z Krakowa kilka dni po zakończeniu wojny. Składała się ona głównie z uczonych lwowskich, którzy włożyli ogromny wysiłek w ratowanie mienia uczelni przed szabrownikami. Dzięki ich staraniom już jesienią 1945 roku rozpoczęto rok akademicki na nowo utworzonej polskiej uczelni we Wrocławiu¹⁴. Część zbiorów zabezpieczonych w 1945 roku pozostała w zbiorach uniwersytetu, czego przykładem są zachowane do dzisiaj kopie starożytnych rzeźb greckich, rzymskich i egipskich. Najcenniejsze obiekty zostały jednak wywiezione do Warszawy i włączone do zbiorów tamtejszych instytucji publicznych. Przykładem niech posłuży choćby kolekcja sztuki antycznej architekta Eduarda Schauberta (1804–1860), przed wojną w zbiorach Muzeum Archeologicznego przy Uniwersytecie Wrocławskim (*Archäologisches Museum an der Universität Breslau*), obecnie zaś w większości w zbiorach Muzeum Narodowego w Warszawie, a także kolekcja papirusów greckich i arabskich Uniwersytetu Wrocławskiego, dzisiaj w zbiorach Zakładu Papirologii Uniwersytetu Warszawskiego¹⁵, i kolekcja etnograficzna Uniwersytetu Wrocławskiego częściowo włączona do zbiorów Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie. Chodzi tu o obiekty bardzo cenne, wyjątkowe w skali światowej, o czym świadczą antyki z kolekcji Schauberta, które były do czasu trwającej od kilku lat reorganizacji wystawy w Muzeum Narodowym w Warszawie elementem wystawy stałej Galerii Sztuki Starożytnej.

Gdy weźmie się pod uwagę wielkie rozproszenie najcenniejszych zabytków z przedwojennej kolekcji uniwersytetu we Wrocławiu, a także wymianę ludności na terenie Wrocławia i okolic po 1945 roku, nie dziwi fakt, że polskie Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego ukonstytuowało się dopiero 47 lat po rozpoczęciu działalności przez polski uniwersytet we Wrocławiu. Punktem wyjścia do kształtowania tożsamości tej instytucji było dziedzictwo artystyczne i kulturowe wrocławskich jezuitów w XVIII wieku. Udośćpniając zwiedzającym historyczne wnętrza jako świadectwa tego dziedzictwa (np.

---

¹⁴ Dekret z dnia 24 sierpnia 1945 roku o przekształceniu Uniwersytetu Wrocławskiego i Politechniki Wrocławskiej na polskie państwowe szkoły akademickie, Dz.U. z dnia 19 września 1945 roku.

¹⁵ W 2015 roku dr hab. Tomasz Derda i dr Konstantinos Balamosev przygotowali opracowanie papirusów (w druku).

Aulę Leopoldyńską), Muzeum poszerzało z czasem swoją strategię o badania wielowątkowej historii uczelni funkcjonującej za czasów austriackich, pruskich, niemieckich oraz polskich. Przełomową datą w dziejach Muzeum był jubileusz 200-lecia utworzenia państwowego uniwersytetu we Wrocławiu w 2011 roku, gdy Muzeum nie tylko powiększyło swoją przestrzeń wystawienniczą (trzykrotnie), ale także wypracowało nową koncepcję. Objęła ona odtąd przede wszystkim oprócz cyklicznych wystaw czasowych również badania naukowe, głównie nad historią kolekcji uniwersyteckich, zarówno tych zachowanych w zbiorach, które wymagały pogłębionych opracowań, jak i tych rozproszonych. O ile badania dziejów przedwojennego uniwersytetu odwoływały się do świadomości historycznej związanej z miejscem, o tyle badania powojenne zarówno obejmowały dokonania polskich uczonych we Wrocławiu, jak i sięgały do tradycji, głównie lwowskiej, gdyż wielu profesorów przybyło po 1945 roku do Wrocławia ze Lwowa. Już w 1947 roku na wniosek dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego nadano jednej z sal Uniwersytetu Wrocławskiego – w której *nota bene* w 2002 roku otwarto pierwszą wystawę stałą Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego – imię ostatniego rektora Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie – profesora prawa Romana Longchamps de Brier (1883–1941)¹⁶. Kolejnym wyrazem hołdu dla lwowskiej tradycji było nadanie innej sali imienia profesora Stefana Banacha (1892–1945)¹⁷, wybitnego matematyka z tzw. szkoły lwowskiej (il. V).

Funkcjonujące w salach pod tym patronatem Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego starało się od początku swojej działalności łączyć wątki miejsca (Wrocław) z tradycją (Lwów) w celu badania i popularyzacji historii, kultury i nauki (uniwersytet). Obiekt historyczny, w którym znajduje się Muzeum, został potraktowany jako element kolekcji. Jego odniesienie do historycznych wydarzeń współtworzy obraz nauki nie tylko w perspektywie lokalnej, ale także ogólnopolskiej. Tradycja lwowska kultywowana na Uniwersytecie Wrocławskim ubogaciła i pomogła ukorzenie napływowe środowisko naukowe we Wrocławiu po 1945 roku. Doceniając wkład uczonych w odbudowę uniwersytetu w czasach tzw. pionierskich, Muzeum zorganizowało na 70-lecie Uniwersytetu Wrocławskiego w 2015 roku wystawę „Czas odwagi i wyobraźni”, która była poświęcona tworzeniu polskiego uniwersytetu we Wrocławiu, trudnym początkom, ze szczególnym uwzględnieniem sylwetek osób z Grupy Naukowo-Kulturalnej.

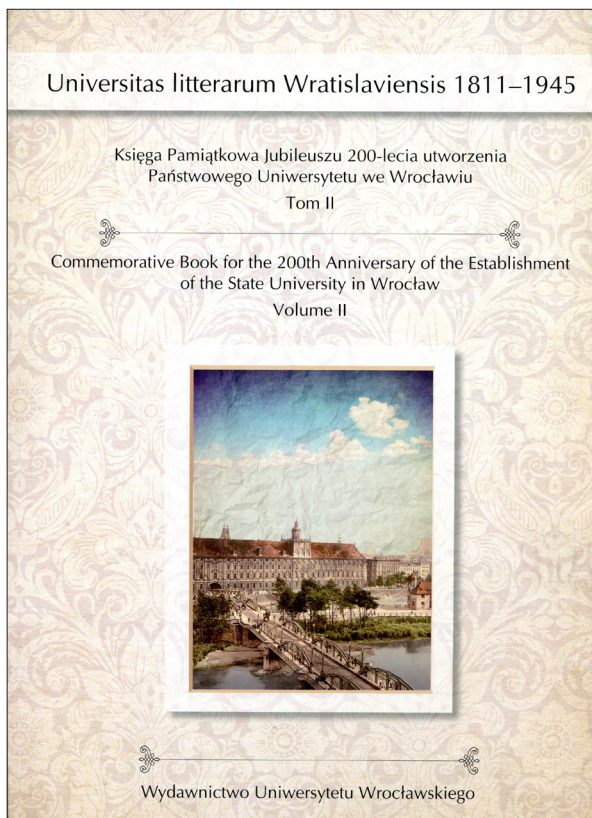
Muzeum zajmuje się gromadzeniem, opracowywaniem i konserwacją zbiorów, prowadzi działalność wystawienniczą, naukowo-badawczą i wydawniczą. Od 2016 roku należy do Stowarzyszenia Muzeów Uczelnianych i angażuje się w jego działania zmierzające do ugruntowania pozycji muzeów uczelnianych w muzealnictwie polskim m.in. za sprawą publikacji i udziału w konferencjach. Dużą rolę w działalności Muzeum odgrywają obchody kolejnych jubileuszy uniwersytetu, które instytucja honoruje przez wystawy, wydawnictwa, konferencje, wykłady¹⁸ (il. 4). W swoich badaniach naukowych wykorzystuje

¹⁶ Wniosek dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego z 31 marca 1947 roku przyjęty uchwałą Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego z 19 kwietnia 1947 roku.

¹⁷ Wniosek Rady Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Wrocławskiego z 20 listopada 1985 roku przyjęty uchwałą Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego 27 listopada 1985 roku.

¹⁸ 50-lecie Uniwersytetu Wrocławskiego w 1995 roku (wystawa planszowa), 150-lecie urodzin Jana Mikulicza Radeckiego w 2000 roku (wystawa planszowa), 500-lecie nadania pierwszego aktu założycielskiego uczelni w 2005 roku (wystawa planszowa), 300-lecie uniwersytetu we Wrocławiu

II. 4. Okładka *Księgi pamiątkowej jubileuszu 200-lecia utworzenia Państwowego Uniwersytetu we Wrocławiu*, red. J. Harasimowicz, t. 2, Wrocław 2013

ogromny atut muzeum uczelnianego, jakim jest kadra naukowa, i współpracuje z uczonymi związanymi z Uniwersytetem Wrocławskim, a także wspiera projekty młodych badaczy w celu popularyzacji wyników ich badań. Przykładem może posłużyć wystawa poświęcona sztuce starożytnego Egiptu przygotowana z wykorzystaniem zbiorów Uniwersytetu Wrocławskiego¹⁹, podczas której wyświetlano projekcję przedstawiającą aktualne odkrycia wrocławskich egiptologów w starożytnych grobowcach nekropolii w Asasif w Tebach Zachodnich.

Oprócz tych działań – nazwijmy je wewnętrznymi, gdyż dotyczą społeczności uniwersyteckiej – ważnym elementem kształtowania tożsamości Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego jest wychodzenie ze swoją aktywnością poza mury uczelni. Dlatego Muzeum organizuje wystawy planszowe w przestrzeni miejskiej Wrocławia

---

w 2002 roku (wystawa obiektowa i wystawa planszowa), 200-lecie państwowego uniwersytetu we Wrocławiu w 2011 roku (wystawa obiektowa i wystawa planszowa, konferencja, kolokwium, publikacje), 70-lecie Uniwersytetu Wrocławskiego w 2015 roku (wystawa obiektowa).

¹⁹ P. Chudzik, *Sztuka starożytnego Egiptu. Kolekcja odlewów gipsowych ze zbiorów Uniwersytetu Wrocławskiego*, seria *Skarby Uniwersyteckich Kolekcji*, t. 2, Wrocław 2017.

(np. na Rynku, przy ul. Kuźnicznej), a także w uniwersytetach w kraju (np. Warszawa) i za granicą (np. Wilno, Lwów, Halle, Siegen, Wiedeń). Harmonijne łączenie popularyzacji wyników badań naukowych prowadzonych na uniwersytecie ze współpracą międzynarodową pokazuje udział Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego w międzynarodowym projekcie wystawienniczym „Szlachta na Śląsku” wspólnie z Muzeum Miedzi w Legnicy i dwoma niemieckimi muzeami z Görlitz (*Schlesisches Museum* i *Kulturhistorisches Museum*) w 2014 roku. Wystawy prezentowały wyniki badań polsko-niemieckiego projektu naukowego „Szlachta na Śląsku”, realizowanego m.in. przez Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego, a część wrocławska ekspozycji była poświęcona działalności hrabiny Friederike von Reden (1774–1854) w Kotlinie Jeleniogórskiej²⁰.

Synergia *genius loci* i polskiej spuścizny naukowo-kulturalnej ujawniła się w Muzeum na wystawie czasowej „Po polsku w dawnym Wrocławiu” zorganizowanej w ramach Europejskiej Stolicy Kultury Wrocław 2016. Zaprezentowano wówczas bogatą spuściznę mniejszości polskiej w nowożytnym Wrocławiu na przykładzie starodruków literatury pięknej, religijnej (katolickiej i ewangelickiej) oraz dwujęzycznych druków urzędowych wydawanych w XVIII wieku (niemiecko-polskich)²¹.

Kształtowanie tożsamości Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego było – i być może jest nadal – procesem. Działalność wystawiennicza i wydawnicza, a także wykłady i prelekcje służące popularyzacji nauki i kultury, historii uczelni i jej zbiorów, wybitnych profesorów i studentów czy zasłużonych organizacji akademickich ugruntowały pozycję Muzeum na mapie kulturalnej Wrocławia w ostatnim ćwierćwieczu. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom publiczności, Muzeum stara się podążać za nowymi trendami w muzealnictwie, stąd organizacja Nocy Muzeów (od 2010 roku) oraz stopniowe udostępnianie zbiorów w multimedialnej bazie danych, która jest aktywna od 2014 roku²².

Bibliografia

Adel in Schlesien und in der Oberlausitz. Mittelalter. Neuzeit. Gegenwart/Szlachta na Śląsku i Górnych Łużycach. Średniowiecze. Nowożytność. Współczesność, katalog wystawy w Kulturhistorisches Museum w Görlitz, Schlesisches Museum w Görlitz i Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego, 23.05–9.11.2014, red. M. Bauer, J. Harasimowicz, A. Niedzielenko, J. von Richthofen, Dresden 2014.

Arcydziela ekslibrisu europejskiego końca XIX i początku XX wieku w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu, red. A. Kubicz, R. Młynarski, Wrocław 2006.

²⁰ *Adel in Schlesien und in der Oberlausitz. Mittelalter. Neuzeit. Gegenwart/Szlachta na Śląsku i Górnych Łużycach. Średniowiecze. Nowożytność. Współczesność, katalog wystawy w Kulturhistorisches Museum w Görlitz, Schlesisches Museum w Görlitz i Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego, 23.05–9.11.2014*, red. M. Bauer, J. Harasimowicz, A. Niedzielenko, J. von Richthofen, Dresden 2014, s. 268–325.

²¹ *Po polsku w dawnym Wrocławiu. Katalog wystawy Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego*, red. J. Harasimowicz, U. Bończuk-Dawidziuk, Wrocław 2016.

²² *Vide* <http://www.mbd.muzeum.uni.wroc.pl> [dostęp: 27.11.2017].

- Barańska K., „*Vita magistra historiae Est*”. *O zarządzaniu historią w muzeach* [w:] *Muzeum. Formy i środki prezentacji*, t. 1: *Historia w muzeum*, red. M.F. Woźniak, T.F. de Rosset, W. Ślusarczyk, Bydgoszcz 2013.
- Bończuk-Dawidziuk U., *Dziedzictwo rozproszone. Formy i środki prezentacji dawnych kolekcji uniwersyteckich na przykładzie Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego* [w:] *Muzeum. Formy i środki prezentacji*, t. 3: *Sztuka w muzeum*, red. I. Kopciewicz, M.F. Woźniak, Bydgoszcz 2017.
- Chudzik P., *Sztuka starożytnego Egiptu. Kolekcja odlewów gipsowych ze zbiorów Uniwersytetu Wrocławskiego*, seria *Skarby Uniwersyteckich Kolekcji*, t. 2, Wrocław 2017.
- Clercq S. de, *University museums: where to from now? Reculer pour mieux sauter*, „*Opuscula Musealia. Czasopismo Muzeologiczne*” 2008, nr 16.
- Folga-Januszewska D., *Muzeum: definicja i pojęcie. Czym jest muzeum dzisiaj?*, „*Muzealnictwo*” 2008, nr 49.
- <http://www.mbd.muzeum.uni.wroc.pl> [dostęp: 27.11.2017].
- Kluza M., *Wystawa interaktywna jako forma prezentacji i popularyzacji nauki i techniki. Geneza* [w:] *Muzeum. Formy i środki prezentacji*, t. 2: *Technika i nauka w muzeum*, red. M.F. Woźniak, M. Zdanowski, Bydgoszcz 2014.
- Kowalińska M., Młynarski R., *Przewodnik po wystawie* [w:] *300 lat Uniwersytetu Wrocławskiego 1702–2002 z kart historii uczelni. Informator*, red. R. Młynarski, Wrocław 2002.
- Księga Pamiątkowa Jubileuszu 200-lecia utworzenia Państwowego Uniwersytetu we Wrocławiu*, red. J. Harasimowicz, t. 2: *Universitas litterarum Wratislaviensis 1811–1945*, Wrocław 2013; t. 4: *Uniwersytet Wrocławski w kulturze europejskiej XIX i XX wieku. Materiały Międzynarodowej Konferencji Naukowej, Wrocław 4–7 października 2011 r.*, Wrocław 2015.
- Kulak T., Pater M., Wrześniński W., *Historia Uniwersytetu Wrocławskiego 1702–2002*, Wrocław 2002.
- Po polsku w dawnym Wrocławiu. Katalog wystawy Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego*, red. J. Harasimowicz, U. Bończuk-Dawidziuk, Wrocław 2016.
- Wystawa Jubileuszowa „Uniwersytet Wrocławski 1811–2011”. Przewodnik Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego*, red. U. Bończuk-Dawidziuk, Wrocław 2011.
- Wykłady towarzyszące wystawie jubileuszowej „Uniwersytet Wrocławski 1811–2011”*, red. U. Bończuk-Dawidziuk, seria *Skarby Uniwersyteckich Kolekcji*, t. 1, Wrocław 2013.

Urszula Bończuk-Dawidziuk

Il. I. Uniwersytet Wrocławski, widok od strony Odry. Fot. R.M. Sołdek

Il. II. Sala im. Romana Longchamps de Bérrier. Fot. J. Suleja

Il. III. Wykład prof. Mirosława Kruka pt. „Ikona Matki Boskiej w typie Hodegetrii z dawnego kościoła klasztorne kapucynów we Wrocławiu”, Sala pod Filarem, 2.10.2012. Fot. J. Suleja

Il. IV. Otwarcie konferencji „Uniwersytet Wrocławski w kulturze europejskiej XIX i XX wieku”, Aula Leopoldina, 4.10.2011. Fot. J. Suleja

Il. V. Sala im. Stefana Banacha. Fot. J. Suleja

Marcin Chrzanowski

II. I. Widok fragmentu wystawy rysunków autorstwa Tadeusza Kościuszki w Muzeum PK z widocznymi w tle kopiami dokumentów nominacyjnych: Kongresu amerykańskiego i Króla Polski. Fot. M. Chrzanowski

II. II. Widok ogólny malowideł ściennych w Auli Politechniki Lwowskiej wykonanych wg projektu Jana Matejki. Fot. M. Chrzanowski

II. III. Otto Nikodym i Stefan Banach na „Ławeczce matematyków”, rzeźba autorstwa Stefana S. Dou-sy (PK) umieszczona w roku 2016 na krakowskich Plantach z inicjatywy Krakowskiego Towarzystwa Matematycznego. Fot. M. Chrzanowski